

Έντεκα νέα στοιχεία στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού ανακοινώνει την εγγραφή έντεκα νέων στοιχείων, στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, εφαρμόζοντας τη Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003).

Την σύνταξη και την επεξεργασία των στοιχείων ανέλαβε η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού. Εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, με τη συμμετοχή των κοινοτήτων και των φορέων που φέρουν αυτή τη ζώσα κληρονομιά.

Η Υπουργός Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, δήλωσε:

«Η εγγραφή των έντεκα νέων στοιχείων αναδεικνύει την πολιτιστική πολυφωνία των ελληνικών κοινοτήτων, που διατρέχουν όλη την Επικράτεια της πατρίδας μας, ενδυναμώνοντας τη συλλογική μνήμη, την ιστορική συνέχεια και την πολιτισμική βιωσιμότητα. Κάθε στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί πολύτιμο φορέα ταυτότητας, εμπειρίας και δημιουργικής έκφρασης, συνδέοντας το παρελθόν με το παρόν και ταυτόχρονα διαμορφώνοντας το μέλλον. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά είναι ζωντανή, βιωματική και μεταβιβάσιμη, τρόπος ζωής, αντίληψης και συμμετοχής στην κοινότητα. Αποτελεί σταθερή προτεραιότητα της πολιτιστικής μας πολιτικής, όχι μόνο ως αντικείμενο προστασίας, αλλά ως ενεργό πεδίο συμμετοχής, εκπαίδευσης και διαγενεακής ανταλλαγής. Η εγγραφή των στοιχείων αντανακλά την σταθερή στήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού στις κοινότητες και τους φορείς που εργάζονται για τη διαφύλαξη και την ανάδειξή της, ενισχύοντας τις πρωτοβουλίες τους, διαμορφώνοντας από κοινού, ένα σύγχρονο και βιώσιμο πλαίσιο για τη συνέχιση αυτής της άυλης, αλλά και βαθιά απτής, πολιτιστικής παρακαταθήκης».

Τα έντεκα στοιχεία που εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας είναι τα εξής:

1. Κέδαρα, στη Φυτειά Ημαθίας

Έθιμο Χριστουγέννων που επιτελείται τα μεσάνυχτα της 23ης Δεκεμβρίου από τον Εκπολιτιστικό Μορφωτικό Σύλλογο Φυτειάς, σε συνεργασία με την κοινότητα της Φυτειάς. Τα μέλη του συλλόγου, με δάδες, βάζουν φωτιά σε έναν μεγάλο σορό από κλαδιά Κέδρων. Στη συνέχεια στήνεται χορός γύρω από τη φωτιά με τη συμμετοχή όλων των παρευρισκόμενων.

Παράλληλα, μοιράζονται στον κόσμο από τα παιδιά του συλλόγου, στραγάλια και σταφίδες τα λεγόμενα «μπιμπλιά» όπως και κρασί ή τσίπουρο. Επιπλέον, στήνεται μπουφές με παραδοσιακά εδέσματα τα οποία έχουν ετοιμάσει οι γυναίκες του χωριού. Κατά τη διάρκεια της νύχτας ακούγεται ρυθμικά η φράση « Κόλιντα Κόλιντα και Χριστός γεννιέται».

2. Η υφαντική τέχνη τσακώνικων κιλιμιών στον Τυρό Αρκαδίας (εργαστήριο οικογένειας Ψαρρολόγου-Ροδοπούλου)

Στο εργαστήριό της οικογένειας Ψαρρολόγου-Ροδοπούλου, στον Τυρό Αρκαδίας, η παράδοση ύφανσης κιλιμιών σε όρθιο αργαλειό συνεχίζεται αδιάλειπτα από τρεις γενιές υφαντριών, με την τέχνη να μεταδίδεται βιωματικά από μητέρα σε κόρη. Τα τσακόνικα υφαντά δημιουργούνται από βαμβακερό στημόνι και μάλλινα νήματα και αποτελούν μονοκόμματα δημιουργίες που φέρουν το ίδιο σχέδιο και στις δύο επιφάνειες.

Η ύφανση πραγματοποιείται με τα δάκτυλα, με μοναδικό εργαλείο το χτένι. Σήμερα, η Ελισάβετ Ροδοπούλου, υφάντρα τρίτης γενιάς συνεχίζει την οικογενειακή παράδοση μαζί με τη μητέρα της, Θωμά Ψαρρολόγου – Ροδοπούλου, διαφυλάσσοντας, εξελίσσοντας και μεταδίδοντας την παραδοσιακή τεχνογνωσία της τσακώνικης υφαντικής κιλιμιών.

3. Μπάμπιντεν Πετρούσσας

Το Μπάμπιντεν είναι ένα πολιτισμικό φαινόμενο που παρατηρείται στην Πετρούσσα Δράμας στις 6, 7, 8 Ιανουαρίου. Για τις Πετρουσιώτισες και τους Πετρουσιώτες είναι η σημαντικότερη τους γιορτή, πανηγυρικού τύπου. Για τρεις μέρες όλοι οι κάτοικοι της Πετρούσσας συμμετέχουν στις πομπές και στα γλέντια, χορεύοντας και τραγουδώντας.

Το ηχόχρωμα της τοπικής ζυγιάς μουσικών οργάνων που την αποτελούν οι λύρες και οι νταχαρέδες, οι μεταμφιεσμένοι (Αράπηδες, ανδρείκελα, πρασσοφόροι), η καμήλα που επιδεικνύεται ως προπομπός στις «γύρες» και οι χοροί και οι μελωδίες με κυρίαρχη τον Λεβέντικο/Χαράπτσκα (των Αράπηδων) πάντα συνοδευόμενα από την διαδικασία του «εποικοδομητικού πίνειν» χαρακτηρίζουν το Μπάμπιντεν.

4. Λαζαρούδια Ροδαυγής Άρτας

«Καλώς σας εύρ ο Λάζαρος και φέτος και του χρόνου με τα άσπρα με τα κόκκινα και με τα λουλουδάτα...»

Λαζαρούδια Ροδαυγής

Κάθε παραμονή του Λαζάρου, Παρασκευή βράδυ στο χαγιάτι του ιστορικού Ναού της Αγ. Παρασκευής στη Ροδαυγή, μικροί και μεγάλοι, γέροι και γριές, τραγουδάνε με μεράκι μερικά από τα περίπου 30 αλησμόνητα τραγούδια του Λαζάρου, τραγούδια της παράδοσής μας. Παλαιότερα τα «Λαζαρούδια» τραγουδιόνταν από τα παιδιά σε όλα τα σπίτια του χωριού. Το πασχαλινό έθιμο καλά κρατεί στη Ροδαυγή και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ροδαυγής μαζί με όλους τους Φορείς του

χωριού (Εκκλησία, Κοινότητα, Σύλλογο Γυναικών κ.λπ.), πλαισιώνουν την λαογραφική ομάδα.

5. Ο Χορός της Γκαχελώνας στο Μικρόκαστρο Βοΐου Κοζάνης

Ο χορός της «Γκαχελώνας» είναι ένα μοναδικό παραδοσιακό έθιμο που τελείται ανήμερα της Πρωτοχρονιάς στο Μικρόκαστρο Βοΐου Κοζάνης. Πρόκειται για έναν κυκλικό, ανδρικό χορό, με έντονο σκωπτικό χαρακτήρα, που συνοδεύεται από τραγούδι χωρίς τη χρήση μουσικών οργάνων. Ο πρωτοχορευτής διακρίνεται για τη θεατρικότητα και το μεράκι του, καθοδηγώντας τους υπόλοιπους χορευτές με σκέρτσα και αυτοσχεδιασμούς. Ένας άντρας στο κέντρο του κύκλου, κρατώντας γκλίτσα, παρακολουθεί και επιβλέπει, ενώ οι συμμετέχοντες μιμούνται τις κινήσεις του πρωτοχορευτή.

Το τραγούδι της «Γκαχελώνας» αφηγείται σκωπτικά περιστατικά με πρωταγωνιστές ζώα, όπως η χελώνα και ο σκαντζόχοιρος. Ο χορός κορυφώνει τις εορταστικές εκδηλώσεις της Πρωτοχρονιάς, με τους άνδρες να φορούν παραδοσιακές φορεσιές και να προσθέτουν ιδιαίτερο χιούμορ και ζωντάνια στο δρώμενο. Η «Γκαχελώνα» είναι σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας του Μικροκάστρου και διατηρείται ζωντανή μέσα από τις προσπάθειες της τοπικής κοινότητας και του Εκπολιτιστικού Συλλόγου.

6. Σινιώτικος Χορός Κέρκυρας

Ο Σινιώτικος χορός είναι συρτός Κερκυραϊκός χορός των 2/4 που, όπως και υποδηλώνει το όνομά του προέρχεται από τις Σινιές.

Χορεύεται σε κύκλο, από άνδρες και γυναίκες. Ο πρωτοχορευτής επιδίδεται σε επιδέξιες κινήσεις και τσαλίμια.

7. Αργεΐτικο Καρναβάλι

Το 3-ήμερο ετήσιο Καρναβάλι, αυτός ο ευετηριακός αγερμός, λαμβάνει χώρα από την 31/12 ως και την 2/1 εκάστου έτους στο Άργος Ορεστικό του Δήμου Άργους Ορεστικού της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς. Διατηρεί πολλά στοιχεία διονυσιακού χαρακτήρα και συμπίπτει με τις Ρωμαϊκές Καλένδες.

Η αρχή του ανάγεται τουλάχιστον στο 19ο αιώνα ως μέσο διασκέδασης κατά την Τουρκοκρατία, που ξεκινά από την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς με ιδιαίτερη υποδοχή του Νέου Έτους, συνεχίζει με Παρέλαση των Παρεών την ημέρα της Πρωτοχρονιάς, και ολοκληρώνεται με την Πατερίτσα- χορός εθιμικό δρώμενο μεταμφιεσμένων γυναικών την 2α του έτους. Είναι το 1ο Καρναβάλι της χρονιάς, μοναδικό στην Υφήλιο.

8. Η αγγειοπλαστική παράδοση της οικογένειας Ανετόπουλου στο Μαλάκι Βόλου.

Η λαϊκή τέχνη της αγγειοπλαστικής όπως αναπτύχθηκε στην περιοχή του Βόλου από τα τέλη του 19ου αιώνα έως σήμερα, μέσα από τέσσερις γενιές αγγειοπλαστών της ίδιας οικογένειας (οικογένεια Ανετόπουλου).

Δίνεται έμφαση στην ιστορική τους διαδρομή, τη σχέση τους με την πόλη του Βόλου, τη διαδικασία παραγωγής, τις τεχνικές, τα υλικά αντικείμενα (κεραμικά) και τις χρήσεις τους, καθώς και τη σύγχρονη παραγωγή και δράση του Βαγγέλη Ανετόπουλου και των παιδιών του Στέλιου και Αθηνάς.

9. Η καλλιέργεια και η επεξεργασία του δαμάσκηνο Αζάν στη Σκόπελο

Το μαύρο δαμάσκηνο Αζάν, πήρε την ονομασία του από την πόλη της Γαλλίας AGEN απ' όπου και προήλθε για να εμφυτευτεί στην Σκοπελίτικη Γη, να μπολιαστεί και να δημιουργήσει τον ευεργετικό καρπό. Καρπός χυμώδης και γλυκός, αφυδατώνεται σε ξυλόφουρνους προσφέροντας ευεργετικές ιδιότητες στον οργανισμό του ανθρώπου.

Η καλλιέργεια και η επεξεργασία του δαμάσκηνου Αζάν στη Σκόπελο

Οι Σκοπελίτες την περίοδο του καλοκαιριού, συγκεντρώνονταν στις εξοχικές τους κατοικίες τα λεγόμενα «καλύβια» για να συλλέξουν και να ψήσουν τα Σκοπελίτικα μαύρα δαμάσκηνα, τα οποία πωλούσαν σε πολύ καλές τιμές. Η παραγωγή του δαμάσκηνου διαμόρφωσε τον κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό βίο της

γεωργικής κοινότητας. Η καλλιέργεια του Σκοπελίτικου δαμάσκηνου μεταλαμπαδεύεται από γενιά σε γενιά ενώ καλλιεργείται αδιάκοπα με τον παραδοσιακό τρόπο από την εμφάνισή του και συνιστά σημαντικό στοιχείο βιώσιμης ανάπτυξης.

10. Εμποροπανήγυρις Άργους Ορεστικού

Η Εμποροπανήγυρις του Άργους Ορεστικού αποτελεί το κορυφαίο εμπορικό γεγονός στη Δυτική Μακεδονία, διάρκειας μια εβδομάδας, στα τέλη Σεπτεμβρίου με αρχές Οκτωβρίου. Η αρχή της ανάγεται τουλάχιστον τον 17ο αιώνα, η λειτουργία της υπήρξε αδιάκοπη ανά τους αιώνες, με αποτέλεσμα η σημερινή εμποροπανήγυρη να αποτελεί εξέλιξη της Ζωοπανήγυρης- Εμποροπανήγυρης της εποχής εκείνης.

Εμποροπανήγυρις Άργους Ορεστικού

Έμποροι από όλη την χώρα προσέρχονται να πουλήσουν υπηρεσίες και προϊόντα

και επισκέπτες προσέρχονται από όλη τη Βόρειο Ελλάδα και τα Νότια Βαλκάνια. Είναι το πιο σημαντικό γεγονός του Δήμου στον κύκλο του χρόνου στο Άργος Ορεστικό. Εξακολουθεί να είναι από τις μεγαλύτερες και επιτυχημένες εμποροπανηγύρεις των Βαλκανίων.

11. Ο κύκλος της φάβας στη νησιωτική Ελλάδα

Η φάβα είναι πανάρχαιο έδεσμα που καταναλώνεται μέχρι σήμερα παραδοσιακά στα περισσότερα νησιά του Ελληνικού χώρου. Παρασκευάζεται από σπασμένες κοτυληδόνες σπερμάτων (σπόρων) οσπρίων που προέρχονται από τοπικές ποικιλίες πέντε βοτανικών ειδών (3 είδη λαθουριού, 1 μπιζελιού και 1 κουκιού).

Οι αγρότες σε κάθε νησί έχουν αναπτύξει την δική τους καλλιεργητική τεχνική και επεξεργασία σύμφωνα με την τοπική παράδοση. Στην παραδοσιακή νησιωτική κοινωνία η φάβα εντάσσεται στον καθημερινό όσο και στον εορταστικό διατροφικό κύκλο δημιουργώντας μια ιδιαίτερη διατροφική κουλτούρα και περιβάλλεται από πλήθος λεκτικών και συμβολικών πρακτικών. Η φάβα εξακολουθεί μέχρι σήμερα να περιλαμβάνεται στην τοπική παραδοσιακή κουζίνα αλλά και στις σύγχρονες γαστρονομικές συνθέσεις.